

PŘÍSPĚVEK K POZNÁNÍ VÁŽEK (ODONATA) JIŽNÍ ČÁSTI STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Beitrag zur Kenntnis der Odonata im südlichen Teil Mittelböhmens

J. Kovařík

Sběru vážek (Odonata) v okolí Votic jsem se věnoval soustavněji v letech 1968 (V., VI., VIII., IX.), 1970 (VI., VII., VIII.) a částečně v roce 1971 (V.). V této oblasti v okolí Votic na okrese Benešov nebylo dosud sbíráno. Pouze KREJČÍ (1889) sbíral vážky v okolí Mladé Vožice; ve zmíněné práci však uvádí údaje jen všeobecné, bez konkrétních lokalit. Ve svém příspěvku uvádím všechny druhy vážek, které jsem sbíral.

C h a r a k t e r i s t i k a l o k a l i t

R y b n í k P i l a ř leží v mělkém údolí. Na břehu a hrázi rostou olše (Alnus sp.) a duby (Quercus sp.). Část břehu porůstá rákos (Phragmites sp.). Na bahnitém dně roste vodní mor kanadský Elo-dea canadensis). Rybníkem protéká potok.

T ů ň u n á d r a ž í má rozměry 20 x 10 m. V jarních měsících tu protéká potůček. Během léta voda téměř vyschne a zbytek hladiny porůstá okřehek (Lemna sp.). Na břehu roste orobinec (Typha sp.), ostřice (Carex sp.) a několik jasanů (Fraxinus sp.).

S r b i c k ý r y b n í k je zarůstající vodní nádrž zanesená bahnem. Celá hladina v létě zarůstá okřehkem (Lemna sp.), na březích roste rákos (Phragmites sp.), orobinec (Typha sp.), ostřice (Carex sp.) a sítina (Juncus sp.). Rybník, dnes spíše bažina, pozvolna přechází v zamokřenou louku.

N o v ý r y b n í k je menší mělká vodní nádrž v údolí mezi loukami. Na břehu roste sítina (Juncus sp.) a zvláště ostřice (Carex sp.). Hráz je osázena topoly (Populus sp.) a při břehu je několik olší (Alnus sp.).

T ů ň v Č e ř e n i š t í c h má malou vodní plochu asi 10x

"Zprávy Českoslov. spol. entomol. ČSAV, Praha, 9, 1973".

5 m), leží na kraji smrkového lesa na zamokřené louce, která je osázena olší (Alnus sp.). Na břehu roste rákos (Phragmites sp.) a sítina (Juncus sp.).

R y b n í k n a O l d ř i c h o v c i leží u státní silnice Praha-Tábor. Je to menší vodní nádrž se stále čistou vodou. Hladina je převážnou část dne stíněna vysokým smrkovým lesem, který sahá až k samému břehu.

R y b n í k V e l k ý M a s t n í k je velká vodní plocha u obce Martinice. Na části břehu je vzrostlý smrkový les sahající až k hladině. Ostatní okolí rybníka jsou louky. Při březích roste rákos (Phragmites sp.) a ostřice (Carex sp.). Na hrázi jsou staré duby (Quercus sp.) a vrby (Salix sp.). Z rybníka vytéká potok.

P o t o k M a s t n í k ; jeho sledovaný úsek mezi obcemi Martinicemi a Vojkovem (Podolím) protéká údolím mezi lesy a loukami. Mezi obcemi Bučovicemi a Křenovicemi se údolí rozšiřuje a potok tu tvoří meandry. V jarním období se potok rozvodňuje a zaplavuje velkou část údolí. Na březích rostou vrby (Salix sp.).

P ř e h l e d d r u h ů v á ů k z j i š t ě n ý c h
v o k o l í V o t í c (Tab. 1.)

Calopteryx virgo (Linné, 1758). Na sledovaných lokalitách hojně se vyskytující druh- Velmi hojný je zvláště na Mastníku (potok). VI.-VIII.

Sympetma fusca (v. d. Linden, 1823). Druh v Čechách hojný. Výskyt jsem zjistil v roce 1971 na Novém rybníku 16.5.1971 1♂; 18.5.1971 1♂.

Lestes barbarus (Fabricius, 1798). Jediný mediteránní druh, který jsem u Votic našel. Vyskytuje se poměrně vzácně během VII. a VIII. Tůň u nádraží 4.8.1968, 1♂, 2♀♀; Srbský rybník 4.8.1968, 1♀; Nový rybník 28.7.1970, 2♂♂, 1♀; 13.8.1970 1♂, 1♀. Z Moravy uvádí výskyt tohoto druhu PUDIL (1935), TEYROVSKÝ (1949), WERNEROVÁ (1958). Z Polabí je prvně uváděn ZELENÝM (1960).

Lestes sponsa (Hansemann, 1823). Ve sledované oblasti velmi hojný druh VI.-VIII.

Platycnemis pennipes (Pallas, 1771). Druh, který se v Československu vyskytuje běžně. Imaga jsem lovil na Mastníku na téměř stojaté vodě mlýnských náhonů. VI.-VIII.

Pyrrhosoma nymphula (Sulzer, 1776). Imaga jsem lovil na tůni u nádraží a v Čerěníštích. Pravidelně se vyskytují v VI.

Ischnura elegans (v. d. Linden, 1823). Běžný druh, který se pravidelně vyskytuje zvláště na Novém rybníku. VI.-VIII.

Ischnura pumilio (Charpartier, 1825). Druh méně hojný než předešlý. Imaga jsem lovil v V.-VIII. Z Tater jej uvádí TRPIŠ (1965). Pilař 4.8.1968 2♂♂; Nový rybník 13.6.1968 1♂, 1♀; 28.8.1968 3♂♂; 16.5.1971 1♂; 18.5.1971 2♂♂; tůň u nádraží 16.5.1971 1♂.

Enallagma cyathigerum (Charpartier, 1840). V okolí Votic velmi hojný druh, zjištěný v V.-IX. na všech lokalitách.

Agrion puella (Linné, 1758). Druhý nejhojnější druh vážek v okolí Votic. Zvláště hojně se vyskytuje v V.-VII. na tůni u nádraží a Novém rybníku.

Erythromma najas (Hansemann, 1823). V Čechách běžný druh. U Votic se pravidelně vyskytuje na většině lokalit. VI.-VIII.

Aeschna xyanaea (Müller, 1764). V Čechách nejhojnější druh rodu. Velmi hojně se vyskytují imaga i larvy na tůni v Čerčeništích. VI.-VII. VIII.

Gomphus vulgatissimus (Linné, 1758). Na tekoucích vodách poměrně běžný, někdy i hojný druh. Ulovil jsem 1♀ 15.6.1970 na Mastníku.

Cordulia aenea (Linné, 1758). Velmi rozšířený druh. Velký Mastník 13.7.1970 1♂; Mastník 13.7.1970 1♂; 13.8.1970 1♂.

Somatochlora metalica (v. d. Linden, 1825). Poměrně hojně se vyskytující druh, který jsem v okolí Votic lovil v VII. a VIII.

Libellula depressa Linné, 1758. V Československu běžný a hojný druh. Na sledovaných lokalitách i v jejich okolí se hojně vyskytuje od V. do VIII.

Libellula quadrimaculata Linné, 1758. Běžný a hojný druh vyskytující se v okolí Votic, zvláště v VI.; hojnější než předešlý. VI.-VII.

Sympetrum danae (= scoticum) (Sulzer, 1776). Nepříliš hojný druh jehož imaga jsem lovil pouze na tůni u nádraží během VIII. Byl zjištěn v Tatrách (TRPIŠ, 1965) i na Moravě: TEYROVSKÝ (1949), WERNEROVÁ (1958). PUDIL (1935). Z Polabí je uváděn PERUTÍKEM (1957) a ZELENÝM (1960). Tůň u nádraží 28.8.1968 1♂, 1♀; 13.8.1968 2♂♂.

Sympetrum sanguineum (Müller, 1764). Na území Čech nejhojnější druh rodu. V okolí Votic se vyskytuje hojně v VII. a VIII.

Sympetrum flaveolum (Linné, 1758). V okolí sledovaných lokalit velmi obecný druh. Imaga jsem lovil v VII. a VIII.

Sympetrum vulgatum (Linné, 1758). V okolí stojatých vod hojný druh vážek. U Votic se vyskytuje přibližně ve stejném množství jako předcházející. VII. a VIII.

P ř í l e ž i t o s t n é s b ě r y
v e S t ř e d o č e s k é m k r a j i

Pyrhosoma nymphula (Sulzet, 1776). Příbram, Na sázkách 7.6.1970 2 ♂♂.

Erythromma najas (Hansemann, 1823). Rybník Smíchov u obce Vojkov, okr. Benešov 25.6.1970 2 ♂♂, 1♀; Příbram Na sázkách 7.6.1970 1♂.

Agrion puella (Linné, 1758). Rybník Smíchov u obce Vojkov, okr. Benešov 26.6.1970 6♂♂, 2♀♀.

Enallagma cyathigerum (Charpartier, 1840). Rybník Smíchov u obce Vojkov, okr. Benešov 26.6.1970 8♂♂, 5♀♀; rybník Podhorník u obce Vojkov 17.6.1970 7♂♂, 4♀♀.

Somatochlora metallica (v. d. Linden, 1825). Louka u rybníka Podhorník u obce Vojkov 26.6.1970 1♀; rybník Smíchov u obce Vojkov 25.6.1970 2♂♂.

Aeschna cyanea (Müller, 1764). Zjistil jsem hojný výskyt larev ve vodní nádrži na školním pozemku v r. 1971, 1972 v Sedlci-Prčici, okr. Benešov.

Tab. 1.

Měsíc (Monat)	V.		VI.		VII.		VIII.		IX.	
Druh (Art)	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
<u>Calopterys virgo</u>			62	33	33	6	2	2		
<u>Sympecma fusca</u>	2									
<u>Lestes sponsa</u>			11	15	98	60	55	38		
<u>Lestes barbarus</u>					2	1	2	4		
<u>Platycnemis pennipes</u>			26	14	38	28				
<u>Pyrhosoma nymphula</u>			10	8						
<u>Ischnura pumilio</u>	5							1		
<u>Ischnura elegans</u>			1	3						
<u>Enallagma cyathigerum</u>	12	7	92	40	59	23	43	10	8	12
<u>Agrion puella</u>	10		58	19	8	3				
<u>Erythromma najas</u>			18	11	3					
<u>Aeschna cyanea</u>				1		1	1	2		
<u>Gomphus vulgatissimus</u>				1						
<u>Cordulia aenea</u>					2	1	1			
<u>Somatochlora metallica</u>			2	1	4		4			
<u>Libellula depressa</u>	1		11	6	8	3				
<u>Libellula quadrimaculata</u>			2	2						

Tab. 1. pokračování

Měsíc (Monat)	V.		VI.		VII.		VIII.		IX.	
Druh (Art)	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀	♂	♀
<u>Sympetrum flaveolum</u>				1	14	13	4	2		
<u>Sympetrum vulgatum</u>					11	10	12	9		
<u>Sympetrum danae</u>							3	1		
<u>Sympetrum sanguineum</u>					10	4	21	8	1	

S o u h r n

V okolí Votic byla Odonata sbírána poprvé. Celkem jsem v letech 1968, 1970 a 1971 zjistil výskyt 21 druhů vážek. Velmi hojně, téměř na všech nalezištích se vyskytují druhy Enallagma cyathigerum (Charp.), Agrion puella (L.) a Lestes sponsa (Hans.). Na potoce Mastníku jsou hojní Calopteryx virgo (L.) a Platycnemis pennipes (Pall.). Ze vzácněji se vyskytujících druhů vážek jsem našel Lestes barbarus (Hans.) a Sympetrum danae (Sulz.). Ve sledované oblasti se vyskytují pravidelně v malém množství. Pravidelně se vyskytuje i Ischnura pumilio (Charp.). Nejpočetněji jsou v okolí Votic zastoupeny druhy euroasijské, které jsou zastoupeny 80 %, dále druhy circumboreální (14,3) a konečně druhy mediteránní (4,8%).

Z u s a m m e n f a s s u n g

Im ersten Abschnitt des Artikels werden die Standorte des untersuchten Gebietes charakterisiert, es folgt die Liste der festgestellten Arten und ferner werden einige in Mittelböhmen gelegentlich gesammelten Odonata, sowie eine Tabelle angeführt.

In der Umgebung von Votice südlich von Prag in Mittelböhmen wurden die Odonata das erste Mal gesammelt. Insgesamt wurden in den Jahren 1968, 1970 und 1971 21 Arten festgestellt. Sehr häufig an fast allen Fundorten kommen Enallagma cyathigerum (Charp.), Agrion puella (L.) und Lestes sponsa (Hans.) vor. Längs des Baches Mastník sind Calopteryx virgo (L.) und Platycnemis pennipes (Pall.) häufig. Von den selteneren Arten wurden Lestes barbarus (Hans.) und Sympetrum danae (Sulz.) festgestellt, die im untersuchten Gebiet regelmässig in kleiner Anzahl vorkommen. Regelmässig wird auch Ischnura pumilio (Charp.) gesammelt. Den grössten Teil der Odonata der Umgebung von Votice bilden eurasiatische Arten (80%), ferner die circumborealen (14,3%) und mediterranen Arten (4,8%).

L i t e r a t u r a

- BAŤA L., 1933: Dosavadní výsledky zoologického výzkumu jižních Čech. České Budějovice.
- KREJČÍ A., 1889: Šídla a vážky (Odonata) země České. Vesmír 18: 126-127.- 1890: Šídla a vážky země České (Odonata). Vesmír 19:31-33, 54-56, 78, 102-103, 134-136, 158-160, 206-207, 234-236, 255-256. - PERUTÍK R., 1957: Sbírka vážek Slezského musea v Opavě. Čas. Slezského musea v Opavě 6, (A):3-10. - PUDIL J., 1935: O některých odonatologicky zajímavých lokalitách na Třeboňsku a Opavsku. Příroda 28:194-196. - TEYROVSKÝ V., 1949: O vážkách Rejvízu. Přír. sbor. Ostr. kraje 10: 368-395. - TRPIŠ M., 1957: Predbežný prehľad vážok (Odonata) Žitného ostrova. Biológia 12: 433-449. - WERNEROVÁ A., 1958: Fauna vážek nejbližšího okolí Uh. Hradiště. Sbor. VŠP. Přír. v. Olomouc 2 (2): 205-238. - ZELENÝ J., 1960: Příspěvek k poznání vážek (Odonata) v ČSR. Čas. Čs. spol. entomol., 57: 97-111.

Adresa autora (Anschrift des Autors): Jan Kovářík, 259 01 Votice 332 okr. Benešov